

Dr hab. n. med. Stanisław Horák

Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych

dr n. med. Katarzyny Anny Stefańskiej

Katedra Ginekologii, Położnictwa I Neonatologii

Gdański Uniwersytet Medyczny

Osiągnięcie naukowe

Cykl pięciu publikacji pod zbiorczym tytułem „Nowe markery laboratoryjne stanu przedrzucawkowego i nadciśnienia ciążowego – zaangażowanie układu odpornościowego” jest imponującym wynikiem mrówczej pracy habilitantki i dotyczy niezmiernie ważnego i częstego problemu u ciężarnych. Pozwala ono na nowe spojrzenie na mechanizmy prowadzące do nadciśnienia ciążowego i stanu przedrzucawkowego biorąc pod uwagę zaburzenia immunologiczne. Cykl o łącznej punktacji IF 29,846 i MEN 600 stanowi logiczny ciąg opracowania problemu od jego patogenezy po zakończenie w postaci praktycznych wniosków.

W pierwszej pracy przedstawiono znaczenie układu immunoglobulinopodobnych receptorów komórek zabójczych (KIR) w działaniu tychże komórek w patogenezie nadciśnienia indukowanego ciążą.

Druga praca cyklu ma na celu wskazanie różnic w fenotypie komórek zabójczych (NK) u ciężarnych z nadciśnieniem i wykazanie wpływu interakcji pomiędzy KIR i ich ligandami na tolerancję płodu jako przeszczepu allogenicznego. Potwierdzono, że dopasowanie między HLA płodu a receptorami KIR u matki odgrywa ważną rolę w regulacji komórek NK, przy czym brak odpowiednich ligandów KIR, zarówno hamujących, jak i

aktywujących, poprzedza wydzielanie cytokin stanowiących o dalszym rozwoju choroby. Fakt ten pozwoli na wczesne wyodrębnienie kobiet, u których może w ciąży wystąpić nadciśnienie.

Bezpośrednim nawiązaniem jest praca, której celem jest prognozowanie wystąpienia preeklampsji jeszcze przed wystąpieniem objawów klinicznych na podstawie szeregu białek surowicy, głównie cytokin, chemokin i czynników wzrostu. Praca ta posiada nie tylko walor poznawczy, lecz również użytkowy proponując wykorzystanie stosunku IL-2/IL-4, dostępnego w kilku platformach analitycznych, jako specyficznego czynnika prognostycznego.

Kolejna praca z cyklu habilitacyjnego poświęcona jest różnicowaniu pomiędzy preeklampsją i nadciśnieniem współistniejącym z ciążą. Posiada ona doniosłe znaczenie praktyczne, gdyż pozwala na podstawie oznaczenia stosunku stężenia białka w próbce moczu do kreatyniny (UPCR) szybko postawić rozpoznanie, eliminując konieczność oznaczania białka w dobowej zbiórce moczu.

Ostatnia praca z cyklu stanowi jego zwieńczenie w postaci obserwacji klinicznych okresu porodowego i noworodkowego u pacjentek z preeklampsją. Praca wykazuje, że odpowiednio wczesne i właściwe rozpoznanie i leczenie ciężarnych z nadciśnieniem ma znaczenie dla terminu i sposobu rozwiązania i obniżenie ryzyka dla noworodka.

W stosunku do osiągnięcia naukowego nie można mieć żadnych zastrzeżeń. Stanowi ono cenny i kompleksowy wkład do dziedziny perinatologii.

Istotna aktywność naukowa

Doktor nauk medycznych Katarzyna Anna Stefańska posiada nie tylko wystarczający, lecz imponujący całkowity dorobek naukowy w postaci punktacji IF 97,038 (34,912 przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora i 62,126 punktów po jego uzyskaniu) oraz MEN 2102 (odpowiednio 819 przed i

1283 po). Aktywność naukowa habilitantki jest wysoka zwłaszcza w ostatnich pięciu latach. Główną i najbardziej cenną aktywność można opisać w następujących czterech rozdziałach tematycznych:

W zakres działalności naukowej wchodzi angielskojęzyczne publikacje i doniesienia na sympozjach zagranicznych z zakresu mastocytozy u kobiet w ciąży. Mastocytoza, jako schorzenie rzadkie, stanowiła zagadnienie badane we współpracy z Instituto de Estudios de Mastocitosis de Castilla-La Mancha i oparte było na drugim co do liczebności na świecie materiale badawczym.

Kolejny obszar badań habilitantki to ocena zaburzenia funkcji łożyska i uszkodzenia nerek, którym zajmowała się we współpracy Pomorskim Uniwersytetem Medycznym oraz CMKP w Warszawie. W pięciu wysoko punktowanych angielskojęzycznych pracach przeanalizowano mechanizm nefrotoksyczności leków, wpływu otyłości metabolicznej na zaburzenia funkcji łożyska, roli uszkodzenia podocytów nerkowych w rozwoju stanu przedrzucawkowego, molekularne mechanizmy starzenia się łożyska i przedstawiono na podstawie starannie dobranego piśmiennictwa hipotezę o tym zjawisku jako przyczynie zbyt małej masy płodu w stosunku do wieku ciążowego, ograniczenia wzrostu płodu oraz urodzenia martwego płodu.

Kolejne, również wysoko punktowane, angielskojęzyczne prace napisane we współpracy z Kliniką Endokrynologii i Chorób Wewnętrznych GUM, tym razem z dziedziny endokrynologii, dotyczyły układu renina-angiotensyna-aldosteron w etiologii nadciśnienia indukowanego ciążą, cyklicznego zespołu Cushinga, jako wyzwania diagnostycznego oraz autoimmunologicznych chorób endokrynologicznych w ciąży.

Cykl dziewięciu prac na temat prenatalnej diagnostyce inwazyjnej świadczy o zamiłowaniu habilitantki do badań ultrasonograficznych oraz zabiegów pod kontrolą ultrasonograficzną w ciąży.

Pozostałe prace naukowe, które powstały przeważnie na początku kariery naukowej habilitantki stanowią doniesienia głównie z zakresu ginekologii.

Doktor nauk medycznych Katarzyna Anna Stefańska uzyskała znakomite doświadczenie w dziewięciu stażach w sześciu renomowanych ośrodkach zagranicznych oraz jednym polskim i brała udział w jedenastu badaniach wielośrodkowych, w tym również międzynarodowych.

Wartym podkreślenia jest fakt, iż habilitantka była w latach 2015 – 2021 kierownikiem i głównym realizatorem grantu w ramach Konkursu Opus 8 NCN nr 2014/15/B/NZ5/03499 „Znaczenie niezgodności epletów HLA matka – płód w patogenezie nadciśnienia indukowanego ciążą”.

O wysokiej randze habilitantki świadczą również trzy przyznane nagrody rektorskie i działalność jako recenzent w European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology oraz w Zespole Ekspertów Rady Narodowego Centrum Nauki w Panelu Ekspertów NZ5 Preludium w 2020 r.

Podsumowując uważam, że przedstawione mi do recenzji osiągnięcie naukowe jak również i istotna aktywność naukowa stanowią znaczący wkład w nauki medyczne zarówno w aspekcie poznawczym, jak i praktycznym. Całokształt spełnia wymogi konieczne do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego przez dr n. med. Katarzynę Annę Stefańską i zasługuje na wyróżnienie.

Piekary Śląskie, dnia 18.02.2024